

מלאכת קושר ומתיר - Use of Bag Ties for Plastic Bags - שיעור 95

I. כללי מלאכת קושר ומתיר ג' קשרים הם:

(א) קשר של קיימא דעת הרי"ף ורמב"ם (שצ"י - י"ב - ה) (1) שהוא עומד להתקיים לעולם (2) וגם הוא מעשה אומן וחייב חטאת עליו. ודעת רש"י והרא"ש אינו צריך מעשה אומן רק צריך הקשר להתקיים.

(ב) קשר שאינו של קיימא דעת הרי"ף ורמב"ם שהוא של קיימא ואין מעשה אומן או מעשה אומן ואינו של קיימא ואיסורו מדרבנן. ודעת הכל בו ורבינו פרץ שמיום אחד ועד שבעה ימים תקרא אינו של קיימא ואסור מדרבנן ולהלן אסור מן התורה. ודעת רש"י ומרדכי והטור עד שבעה מותר ומשבעה ועד שלושים יום איסורו מדרבנן ומשם ואלך אסור מן התורה. ודעת רבינו ירוחם שהובא בטור ובית יוסף דעד ג' ימים אינו קשר ומג' עד חצי שנה אסור מדרבנן ולהלן הוא איסור תורה.

(ג) קשר שמתירין באותו יום (בתוך כ"ד שעות) לרי"ף ורמב"ם מותר אם אינו מעשה אומן ואם מעשה אומן איסורו מדרבנן ודעת הרא"ש ורש"י שמותר לקשור ולהתיר קשר זה אפילו אם הוא מעשה אומן.

* (ד) ולמעשה עיין רמ"א (שי"ז - ה) "וי"א דיש לזהר שלא להתיר שום קשר שהוא שני קשרים זה על זה דאין אנו בקיאים איזה מקרי קשר של אומן דאפילו בשאינו של קיימא אסור לקשורו" ורמ"א חשש לשיטת הרמב"ם.

(ה) ועיין עוד בערוך השולחן (שי"ז - י) ובשע"ת (ה) שהביא דעת הברכי יוסף שמותר לעשות קשר ע"ג קשר להתירו ביומו במקום שהדרך לעשות כן אפילו אם מהדקו באופן חזק שאינו יכול להתירו באחת מידי. אמנם הלבושי שרד ובה"ל (ד"ה הקושר) וקצות השולחן (קכ"ג - ד) חולקין על המתירים וסברו כמשמעות הרמ"א להחמיר.

(ו) ויש עוד מחלוקת אם עושה קשר ע"ג קשר ליומו ואינו מהדקו לבה"ל מותר אם יכול להיות נותר מאליו ולקצות השולחן מותר אם יכול להיות נותר באחת מידי אבל לבה"ל להתיר באחת מידי הוא רק לרבי מאיר ואין הלכה כמותו.

(ז) ויש עוד מחלוקת אם קשר של קיימא תלוי בהקשר או בדעת הקושר. עיין בבה"ל (שי"ז - ז"ה הקושר) ונפ"מ לענין עשיית ציצית בשבת.

(ח) ויש מחלוקת אם יש איסור בקשר שעשה פחות מז' ימים בין הכל בו ורש"י.

II. Using a Plastic Tie Twist on Plastic Bags

(א) עיין בשמירת שבת כהלכתה (ט - י"ג) דאסור ללפף חוט ברזל או סרט פלסטי בשולי השקית וכן אסור לפתוח חוט זה המלופף. וצריך לנתקו דרך קלקול. ועיין במ"ב (שי"ז - סוס"ק ל"ד) דהפותרל חבלים חייב משום קושר והמפרידין ואינן מכוין לקלקל חייב משום מתיר. ועיין בשש"כ (ט"ז - קס"ו) דהמלפף חוטי ברזל חייב משום קושר ואפילו בקשר אחד בחוטי ברזל חייב והובא דין זה בשם הגרשז"א.

(ב) עיין שו"ת שבט הלוי בקובץ מבית לוי (קוץ"ה) "דשאני מדין פותרל חבלים שצורת בנין החבל נעשה ע"י פתילת וחביקת שני חלקי החבל משא"כ בנידן דידן שכל עיקר החבל נעשה לסכב את השקית ורק כדי שיחזיק מעמד מסכבים שני החבל בצורה שאפשר לפותחו בנקל." ודומה לחותלות של תמרים (שי"ז - ח) שמותר להתיר את הקשרים ולכן אף שהמחמיר אינו מן המתמיהים מ"מ אין

להרעיש על המקילים.

ג) עייץ בספר Shabbos Kitchen (190) שהביא דעת רב ראטה דפותל חייב היינו במקום שמכוין להעבות החוט אבל אם מתכוין רק להחזיק הכלי אין זה מיקרי פותל. ונראה דרך גידול שקורין פלעכטיץ שעי"ז מתקיים והרי כמין קשר. וצריך להיות חיבור כפותל פתילות אבל כאן מאליהן הן קיימין ואמר זה דרך לימוד זכות. אבל עוד אמר דדעת רב משה פיינשטיין ודעברעצניע רב להתירא.

ד) ועייץ בשו"ת משנה הלכות (ה - ו)

1. אי שייך קושר גם בשאר גושים או דוקא בחוט וחבל שנעשו מצמר ופשתן? רש"י במשנה (שם קי"ח): איסטרידא גם הוא כמין טבעת שעושין מן עקל או רצועה בנקב שבראש הספינה. וזה לא חבל והוא כמין מקל של עץ שקושרין אותו על הספינה יש בו משום קושר אם דעתו להתיר בו ביום ואם מלופף ברפיון יש להתיר. ומיהו שיעמדו כן ימים רבים באנו למחלוקת אי עד ז' ימים ג"כ מותר לכתחלה.
2. טוב יש להנהיג שלא יקשרו אחר סעודת שבת אלא יכרכוהו סביב השקית פעמים או שלשה פעמים שזה מחזיק כמו קשר ואם ירצה עוד יעשה רק כיפול אחד על החוט כמין (hook) ומ"מ אין להרעיש בשביל זה אם לא ישמעו לנו.

ה) עייץ ספר אור השבת (דף קנ"ג) שמדמה חיבור זה לעניבה דפסק בשו"ע (שי"ז - ה) שעניבה מותרת דלאו קשירה היא. לכן הפותל פתילות להרמב"ם חייב משום שעשה חיבור משא"כ בנידון דידן. עוד יש לומר בזה עפ"י האג"מ (ז - פ"ד) דכל דבר שקל להתירו נחשב עניבה. ועוד יש לצרף להיתירא מה שכתב הבה"ל (שי"ז - ט ד"ה חותלות) דרש"י והטור חולקים על הרמב"ם ואינם אוסרים פתילת חבלים. ועוד לפי הקצות השולחן כל קשר שניתר באחת מידידיו לא נחשב מעשה אומן וא"כ מהדקים אלו שניתרים ביד אחת לא נחשבים מעשה אומן רק קשר סתם ומותר להתירו שבתוך כ"ד שעות. ועוד יש סברא להתיר משום דבמקום מצוה מותר להתיר קשר דרבנן (שי"ז - ה) היכא שצריך למה שבתוך השקיות לצורך סעודת שבת. ולצאת כל הדעות יסבב המהדק סביב הפלאסטיק כמה פעמים ולא יסבב צד אחד על צדו השני כפתיל.

III. עניבה שהפכה לקשר מותר להתירה ואם אינו יכול להתירה מותר גם לנתקה. מ"ב (שי"ז - כ"ג) בשם הח"א ועייץ בקצוה"ש (קכ"ג - י"ח) דדוקא במקום צער התירו. וחזו"א (נ"ז - י"ז) דהא דנהגו שלא להתיר ב' קשרים זה ע"ג זה חומרא בעלמא הוא. וטוב יותר להתיר מלנתק שהרי החמירו לנתק בפני עם הארץ. עייץ שש"כ (ט"ו - נ"ז)

IV. כל קשר שאסור לקשור אותו בשבת אסור להדקו אם נתרפה ועל כן יזהר שלא להדק את קשרי הציציות כשנתרפו.

V. להדק מטפחת הראש בקשר ע"ג קשר (טיכעל) עייץ שש"כ (ט"ו - קס"ז) ועייץ בשע"ת (שי"ז - ה) דפשט המנהג לקשור שני קשרים בחגורתו שאינו של קיימא והוא של הדיוט. ועייץ במסגה"ש על קצשו"ע (פ - פ"ה) דקשר שאין הדרך לקיימו רק לאיזה זמן מותר לקושרו. ועייץ בשו"ת אבני נזר דיתירנו בו ביום מותר לכתחלה. ועייץ בערוך השולחן (שי"ז - י) שחומרא דרמ"א שאין אנו בקיעין מה חשיב מעשה אומן הוא רק אחר יום אחד. וכן פסק הגרשו"א דמה שנהגו הנשים לקשור שני קשרים זע"ז במטפחת הראש מותר משום דאין זה בכלל קשר אמיץ והדק היטב וזה כהב"ח וט"ז ולא כהבה"ל (שי"ז - ה ד"ה סקושר) ועייץ בקצות השולחן (קכ"ג - ד) שהביא כמה פוסקים שחולקין על הבה"ל אבל מ"מ יש ליזהר לכתחלה לעשות עניבה.